

Oversigt over Plantesygdomme.

221. — Juli 1937.

Der er for Juli Maaned indkommet Beretninger fra 66 Medarbejdere; endvidere er der besvaret 720 Forespørgsler.

KORN.

Fodsyge forekommer ret almindeligt i de fleste Egne, hyppigst med svage Angreb, dog er der enkelte Steder iagttaget stærke Ødelæggelser.

Goldfodsyge forårsaget af Hvededråbersvamp (*Ophiobolus graminis*) omtales i 8 Beretninger, hvoraf de 5 nævner ondartede Angreb i Hvede efter Byg, ja, i et enkelt Tilfælde fuldstændig Ødelæggelse (K. M. Nielsen, Roskilde; A. Laisen, Røde Kro; C. Nørgaard Pedersen, Rønde; F. Bek Pedersen, Tørring og P. Rasmussen, Aabenraa). Ogsaa i Byg efter Byg og Hvede forekommer Angreb af Goldfodsyge, og paa Godthaab ved Skanderborg er i Hvedeforsøgene stærke Angreb, der paa Steder omtrent følger Grænserne for sidste Aars Bygparceller (Jørgen Christensen). Paa Lolland er fundet indtil 20 pCt. Planter med Goldfodsyge, der er hyppigst i Hvede (H. A. B. Vestergaard).

Knækkefodsyge fremkaldt af Øjepletsvamp (*Cercospora herpotrichoides*) er iagttaget med stærke Angreb i Hvede og Byg (H. Bagge, Tystofte; C. M. Bundgaard, Ringsted og P. Trosborg, Ejstrupholm). I et enkelt Tilfælde nævnes Angrebet som stærkere efter Kløver end efter Rajgræs; muligvis var Hveden kraftigst efter Kløver allerede fra Efteraaret (Ejnar Pedersen, Kolding). I Himmerland er Knækkefodsyge optraadt i stærk Grad i 2 Rugmarker med Blandsæd som Forfrugt (S. A. Ladefoged, Aars).

14 Beretninger omtaler Fodsyge som svag og med faa og spredte Angreb, hvoraf et Par Stykker er fundet i Hvede efter Havre. Som Helhed synes Aaret ikke at have bragt stærke og almindelige Angreb med stor Udbredelse.

De senest fremkomne udenlandske Undersøgelser vedrørende baade Knække- og Goldfodsyge findes refererede i Tidsskrift for Planteavl, 42. Bind, 2. Hæfte, 1937, S. 346—351.

Hvedens Stinkbrand (*Tilletia caries*) er i en Mark fundet med 10 pCt. angrebne Planter (P. Rasmussen, Aabenraa).

Nøgen Hvedebrand (*Ustilago tritici*) er iagttaget med stærke Angreb i 2 Hvedemarker paa Falster (H. H. Holme Hansen, Sakskøbing).

Byggets Stribesygge (*Pleospora graminea*) bliver endnu ikke bekæmpet overalt; 10 pCt. syge Planter er konstateret (P. Rasmussen, Aabenraa).

Kronrust (*Puccinia lolii*) er iagttaget med stærkt Angreb hos Havre allerede inden Midten af Juli. I Nærheden af Marken fandtes Korsved (Vrietorn) med Svampens Skaalrust.

BEDER.

Fænomenet »Væltesygge« behandles i 28 Beretninger og synes at være meget almindelig overalt i Landet og at have gjort sig bemærket mest som en svag, undtagelsesvis som en stærk Uddynding paa 10—20 pCt. af Planterne (H. H. Holme Hansen, Sakskøbing; H. Bagge, Tystofte; M. Greve, Roskilde).

Ovennævnte Beretninger er ligesom de tilsvarende for Juni samstemmende deri, at ikke een men flere Aarsager maa antages at ligge til Grund for »Væltesygge«. Hyppigst anføres: Rodbrand, Smelderlarver, stærk Nedbør, Runkelroeiller og ubekvem Jord i Forsommeren som de betydeligste Aarsager, medens Stormskade (Vindslid) ikke anses for at være en primær Aarsag.

Navnet »Væltesygge« dækker saaledes næppe over een bestemt Sygdomsaarsag, hvorfor Navnet nok kan siges at være uheldigt, hvad ogsaa fremhæves i et Par Beretninger. Men det kan vanskeligt være anderledes, før Aarsagsforholdene er udredet, hvilket vil kræve Undersøgelse hvert Aar i en lang Aarrække i Forventning om, at »Væltesygge« viser sig.

Mosaiksyge. I 12 Beretninger omtales Angreb af denne Sygdom som meget svage og sjældne. Med saa stor Rigdom paa Bladlus, som Aaret i Aar har bragt, kommer det imidlertid kun an paa gunstige Betingelser for Smitteoverførelse i Løbet af Sommeren, for at 1938 kan bringe stærke Angreb af Mosaiksyge.

Manganmangel, Lyspletsygge, har paa Steder været meget almindelig og med stærke Angreb (E. O. Thorvardarson, Sakskøbing). Manganulfat er anvendt med særdeles godt Resultat, og dets Virkning var stor og tydelig allerede efter faa Døgns Forløb, især hvor det blev sprøjtet ud (H. Laigaard Nielsen, Odense).

Gule Blade er endnu ikke iagttaget, selvom man enkelte Steder sidst paa Maaneden har set Blade, der kunde tyde paa begyndende Angreb. Regnen har ofte fremmet Væksten af Roerne, saaledes at disse paa lette Jorder har opspist Kvælstoffet, hvorfor »Salpeterstriber« er synlige mange Steder paa saadan Jord (Johs. Dons Christensen, Ladelund).

KORSBLOMSTREDE.

Kaalbroksvamp (*Plasmodiophora brassicae*) synes i Aar at skulle blive stærk i sine Angreb. Fra 4 Steder i Landet meldes om stærke og almindelige Angreb, der har begyndt meget tidligt (J. C. Myrhøj, Skive; P. O. Overgaard, Holstebro; A. B. Andersen, Viborg og M. Greve, Roskilde). Nu som før fremhæves undertiden, at den paagældende Mark ikke

i mange Aar har baaret korsblomstrede Kulturplanter. Men hvis Jorden stadigt tilføres Smitstof gennem Staldgødning, — selvom dette lægges saa mange Aar som muligt før Marken skal bære Korsblomstrede, saa lægges det dog paa Marken, — og hvis Jorden vedblivende huser korsblomstrede Ukrudtsplanter, er der dermed skabt Betingelser for, at Kaalbroksvampen kan komme til Udbrud i et Aar, der byder den gunstige Kaar. Svampens Smitstof kan undertiden føres over betydelige Afstande ved Jordfygning, der dog langt fra kan betragtes som en Hovedsmitekilde.

KARTOFLER.

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*). Trods det tidlige og ret stærke Angreb i tidlige Kartoffler bredte Skimmelen sig kun langsomt i Juli Maaned. Den 8. Juli blev den konstateret paa King Edward (Ejnar Pedersen, Kolding), men først d. 20. var den almindelig paa denne Sort og Sorter af samme Tidlighed. Dette synes fortrinsvis at gælde Jylland, medens der paa Øerne kun er set enkelte svage Angreb, og i mange Egne er den endnu ikke konstateret (M. Greve, Roskilde; Ingemann Petersen, Gørlev; Ejnar Hansen, Ruds Vedby; H. Wraae-Jensen, Skelskør; H. Bagge, Tystofte; Bent Munch, Haslev; H. A. B. Vestergaard, Abed og Georg Jensen, Sakskøbing).

I Jylland har Skimmelen øjensynligt haft bedre Kaar, thi i Maanedens sidste Uge, fortrinsvis i de sidste 2—3 Dage, iagttoges den paa Sorterne: Up to date, Richters Imperator, Alma og Deodara (J. Chr. Andersen-Lyngvad, Aalborg; Sv. Svendsen, Tylstrup; S. A. Ladefoged, Aars; P. O. Overgaard, Holstebro; P. Trosborg, Ejstrupholm; Johs. Sigsgaard, Ribe og Johs. Dons Christensen, Ladelund).

I flere Beretninger fremhæves Betydningen af, at Sprøjtning i Aar er begyndt tidligt, inden der endnu var bemærket stærke og almindelige Angreb, »der har vistnok aldrig været saa stærk Interesse for Sprøjtning som i denne Sommer« (P. Rasmussen, Aabenraa). 2. Sprøjtevarsel udsendtes d. 29. Juli.

Bladrulle- og Mosaiksyge omtales i 2 Beretninger, i begge Tilfælde med stærke Angreb paa 75—90 pCt. syge Planter; »det er som Regel Marker, hvorfra man Aaret i Forvejen har solgt alle store Knolde til Spisebrug og saa anvender de frasorterede Smaaknolde til Læggebrug. Alle er endnu ikke klar over, i hvor høj Grad denne Metode kan give syge Marker, selvom der Aaret i Forvejen ikke har været særlig stærke Angreb af Virussygdomme i Marken« (C. Nørsgaard Pedersen, Rønde). Saaledes maa det være, indtil man ved en kontrolleret Elitefremavl har skabt et solidt Grundlag for en almindelig Fremavl, hvor man uden Risiko for Virus tør anvende smaa Knolde som Læggekartofler.

Kartoffelbrok (*Synchytrium endobioticum*). Landbrugsministeriets Tilsyn med smitsomme Plantesygdomme meddeler, at Sygdommen er fundet 2 nye Steder, nemlig i: Hoptrup Kommune (Haderslev Amt) og Rinkenæs Kommune (Aabenraa—Sønderborg Amt).

HANS R. HANSEN.

FRUGTHAVEN.

Besvarelserne paa denne Maanedes Spørgsmaal om de vigtigste Sygdomme og Skadedyr i Frugthaver ser saaledes ud:

Juli 1937.					
Svampesygdomme m. m. paa Frugttræer og Buske	Intet Angreb	Angreb i k k e almindelige		Angreb almindelige	
		svage	stærke	svage	stærke
Frugtfald paa Æble.....	2	5	6	8	4
» » Pære	5	3	2	6	2
» » Blomme	3	5	1	5	4
» » Kirsebær	2	3	1	1	4
Æbleskurv.....	2	2	2	7	12
Pæreskurv.....	3	3	1	8	9
Bakteriekræft i Blommetræer	1		5	8	5
Stikkelsbældræber.....		4	3	7	9

Frugtfaldet har gennemgaaende været ringe. Der er dog faldet en Del Sødkiisebær, da Stendannelsen skulde begynde, men det skyldes sandsynligvis daarlig Befrugtning. I den tørre Periode faldt der dog nogle Steder en Del Æbler, bl. a. af Transparente blanche og Early Victoria.

Æbleskurv (*Venturia inaequalis*) er meget udbredt og paa modtagelige Sorter ofte ødelæggende i Haver, hvor Sygdomsbekæmpelse ikke udføres eller kun udføres i for ringe Udstrækning.

Fra Nordjylland klages over, at der spares paa Vædsken, og at den stærke Vækst gør det vanskeligt at faa sprøjtet grundigt (A. Pallesen). Det gælder sikkert mange andre Steder, hvor der anvendes smaa Sprøjter, at der ikke anvendes nok Vædske.

I Modsætning til andre Indberetninger hedder det fra Vejstrup pr. Sjølund, at Æbleskurven ikke er saa ondartet som i 1936 (Chr. Straarup). I Øst-Himmerland er der stærke Angreb, hvor der sprøjtes for lidt (A. Bødker). Ved Spangsbjerg er de Angreb, som begyndte meget tidligt, blevet holdt nede ved Sommersprøjtninger (E. Christiansen). Fra flere Steder meddeles det, at selv hvor der sprøjtes, kan der være enkelte eller flere Skurvpletter især paa modtagelige Sorter som Bismarck, Graastener, Signe Tillisch m. fl. (Chr. Greve, Vester Skerninge; Hans Larsen, Svendborg; Ejner Hansen, Ruds Vedby; A. Feilberg, Tystofte). I en Plantage paa Fæmø er der slet intet Angreb, medens der rundt omkring er en Del, i stigende Grad, jo mindre der sprøjtes (Aton Andersen).

I Mariibo Amt er Belle de Boskoop og Reinette Coulons selv uden Sprøjtning fri for Skurv de fleste Steder, iøvrigt findes der meget stærke Angreb, hvor Sprøjtning ikke gennemføres (Georg Jensen).

Pæreskurv (*Venturia pirina*) forholder sig i det store og hele som Æbleskurven.

Æblemeldug (*Podosphaera leucotricha*) er paa Mors konstateret paa saavel Blade som Frugter af Säfteholm (A. Pallesen).

Gitterrust (*Gymnosporangium sabinae*) har ved Tingsted paa Falster angrebet et meget stort Pæretræ saa stærkt, at det blev helt gulbroget. Smittekilden, en Sevenbom, fandtes i Nærheden (Georg Jensen).

Gul Frugtskimmel (*Monilia fructigena*) er begyndt paa saavel Æbler og Pærer som Blommer og Myrobalaner.

Bakteriekræft (*Pseudomonas mors-prunorum*), der foraarsager, at Stenfrugttræer faar gule, rullende Blade, som i nogle Tilfælde visner, er flere Steder almindelig, især paa Myrobalan.

Der er udpræget Forskel paa Sorternes Modtagelighed i de enkelte Blomme- og Kirsebærplantninger, men det er ikke altid de samme, som angribes alle Steder.

Stikkelsbærrøberen (*Sphaerotheca mors uvae*) har især været alvorlig, hvor der intet gøres for at bekæmpe den. I Maribo Amt er den gaaet fra Stikkelsbær over paa nærstaaende Ribs' unge Skud (Georg Jensen). De fleste Steder, hvor der sprøjtes noget, og Vækstforholdene er gode, er Angrebene blevet holdt nede. Baade fra Nordjylland og Varde-Esbjergegnen fremhæves det, at det særlig er Skudspidserne, som er angrebet (A. Pallesen, M. Sørensen).

Bladpletsyge (*Septoria ribis*) er ret almindelig paa Stikkelsbær, Ribs og Solbær paa Esbjerg-Vardeegnen (M. Sørensen).

KØKKENURTER.

Fløjlsplet (*Cladosporium fulvum*) breder sig ret stærkt, bl. a. fordi der bliver fyret mindre end ellers paa Grund af de høje Brændselspriser (Verner Nielsen). Selandia synes at have nogen Modstandsevne mod Fløjlsplet.

Ødelagte, brune Rødder paa Meloner er i Aar mindst lige saa almindelig som i tidligere Aar (Verner Nielsen).

PRYDPLANTER.

Løvemundrust (*Puccinia antirrhini*) er alvorlig i en Have ved Fakse, især paa overvintrede Planter (Ph. Helt).

ANNA WEBER.

SKADEDYR PAA LANDBRUGSAFGRØDER.

Havreaal (*Heterodera schachtii*). Der er indløbet talrige Beretninger om alvorlige Angreb, der ofte angives at være stærkere end ellers. Fra Vestfyn skrives, at Smitten breder sig stærkt. Man har det Indtryk, at Kalkningen og Jordens deraf følgende løsere Beskaffenhed begunstiger Angrebene tiltagende Styrke (E. Nielsen).

Kartoffelaal (*Heterodera schachtii*). Et nyt Angreb er fundet ved Dybvad (L. K. Emmersen).

Kaaltægen (*Strachia oleracea*) bemærkedes et Par Steder (Samsø, Midtjylland), men synes at have optraadt godartet.

Kornlus (*Aphis granaria*) og Havrelus (*Aphis padi*) optræder

talrigt i Aar. Navnlig kan Kornlusen være overordentlig almindelig paa Aks af Hvede og Havre.

Kaallus (*Brevicoryne brassicae*). Paa Roskildeegnen saas ret stærke Angreb af Kaallus, som anses for at have været Kaalroernes værste Skadedyr i Aar (K. M. Nielsen). Fra Tystofte skrives, at Lusene tog til fra ca. 20. Juli, men at Angrebene dog var svage endnu (H. Bagge). Ved Kalø var Angrebene usædvanlig stærke i mange Marker og Haver (C. Nørgaard Pedersen).

Bedelus (*Aphis papaveris*). Næsten alle Indberetninger melder om stærke Angreb ikke blot i Frøroerne, men ogsaa hyppigt i 1-Aars Roer. Regnen i Maanedens sidste Del gjorde dog god Gavn. Skaden bedømmes noget forskelligt, men angives i mange Beretninger at være betydelig.

Ærtelus (*Aphis pisi*). Paa Ringstedegnen bemærkedes omkring d. 20. Juli nogle stærkt tiltagende Angreb, og man besluttede sig til at forsøge Nikotinsprøjtning med Motorsprøjte. 3 Dage efter Sprøjtning med 0,3 % Nikotin plus 2 % Sæbe (600—900 Liter pr. ha) viste det sig, at Virkningen var tilfredsstillende, selvom Lusene dør langsomt. Udgiften andrager 30—40 Kr. pr. Td. Land (C. Moth Bundgaard).

Krusesyge (*Contarinia nasturtii*). Angrebene er almindeligt udbredte i mange Egne, men synes hidtil at være ret godartede. Fra Næsgaard skrives, at Bakteriosen er ved at trænge ned i Roelegemet (P. N. Gaardmand). Fra Møn skrives om alvorlig Skade i en Kaalmark (J. Winther Eriksen).

Hvedemyg (*Contarinia tritici* og *Sitodiplosis mosellana*). Fra Abed skrives: »Angreb kun moderat i Sammenligning med de sidste Aar« (H. A. B. Vestergaard). Har paa Roskildeegnen gjort megen Skade i en enkelt Mark, men svage Angreb er almindelige (K. M. Nielsen). Paa Aalborgegnen er Angrebene dog mere fremtrædende end sædvanlig (J. Chr. Andersen-Lyngvad).

Kaalfluelarver (*Chortophila spp.*). Ondartede Angreb i Kaalroer forekom ved Nr. Bork, i mange Marker var Halvdelen af Planterne ødelagt (S. M. Sørensen). En Del Skade er ogsaa foraarsaget i Sønderjylland (A. Laisen, P. Rasmussen).

Bedefluen (*Pegomyia hyoscyami*). Angrebene har været overordentlig svage og i Almindelighed uden Betydning. Kun fra Haslev meldes om »ret stærke Angreb« (B. Munch).

Bygfluen (*Chlorops taeniopus*). I mange sent saaede Bygmarker i Jylland saas stærkere Angreb af Bygfluelarver end bemærket i en længere Aarrække.

Kaalbladhvepsen (*Athalia spinarum*). Ved Østkysten af Nordslesvig blev adskillige Td. Land Kaalroer fuldstændig afribbet af Bladhvepselarver. Særlig gik det ud over sent saaede Roer. Larverne af 1. Generation havde delvis forpuppet sig omkring d. 10/.

Halmhveps (*Cephus pygmaeus*). Angreb almindelige i Aar. Fra Roskilde skrives: »Halmhvepsen har været ret ondartet i Aar. Angrebet er saaledes meget almindeligt i Bygmarkerne, og i enkelte Hvedemarker er set meget stærke Angreb (ca. 10 %)« (K. M. Nielsen). Paa Tystofte fandtes i to Prøver Hvede (2 × 150 Straa) henholdsvis 24 og 18 % Angreb. I Byg var de tilsvarende Tal 6 og 7 % (H. Bagge). Der meldes end-

videre om Angreb paa Lolland-Falster (H. H. Holme Hansen), paa Svendborgegnen (S. Rasmussen), paa Horsensegnen (A. Nielsen), ved Tørring (Fr. Bek Pedersen) og Ferup (E. Pedersen).

Skærmpplantemøl (*Schizodepressaria* spp.). Paa Skelskøregnen forekom stærke Angreb i Gulerodsfrø (ca. 50 % ødelægges). Værst hvor man har drevet Avlen gennem en Aarrække (H. Wraae-Jensen).

Kaalmøllet (*Plutella cruciferarum*). Fra Tystofte skrives, at Larverne har gjort ret stærk Skade paa Kaalroer i Juli (H. Bagge). Der er fundet svage Angreb ved Pjested (M. Olsen), i Nordslesvig (P. Rasmussen) og ved Næsgaard (P. N. Gaardmand). Paa Frederiksborgegnen sværmede Møllene stærkt i mange Marker (H. E. Jensen).

Knoporme (*Agrotis* spp.). Der er kun hist og her bemærket Angreb, der var uden større Betydning i Markerne.

SKADEDYR PAA HAVEBRUGSAFGRØDER.

Jordkrebs (*Gryllotalpa vulgaris*) har i Aar gjort sig bemærket paa Næstvedegnen (M. E. Elting), samt ved Frederiksværk og Hillerød. I Haver kan Skaden være betydelig.

Rhododendrontæger (*Stephanitis* sp.) blev fundet paa Rhododendron i Fredensborg og ved Vedbæk.

Blodlus (*Schizoneura lanigera*). Lusen synes ikke at være særlig ondartet i Aar, selvom den optræder meget almindeligt f. Eks. i Københavns Omegn (A. Dalskov). Fra Svendborg Amt skrives, at Angreb kun er fundet i en isoleret beliggende Have paa Ærø, hvor Lusene har holdt sig i en længere Aarrække uden at brede sig i Omegnen (H. Larsen).

Bladlus (*Aphididae*). Paa Frugttræerne har Angrebene været meget voldsomme, mindst paa Pære, selvom Lusene dog lokalt er optraadt talrigt. Både den grønne og den røde Æblebladlus har angrebet Æbletræerne i usædvanlig Grad, saa det ofte var vanskeligt at holde dem nede selv mer energisk Sprøjtning. Hvor der var sprøjtet med Frugttrækربولineum, optraadte Lusene betydelig senere, end hvor man havde undladt denne Sprøjtning (J. C. Myrhøj). Paa Blomme var Angrebene (*Hyalopterus pruni*) ligeledes voldsomme, undertiden endnu værre end paa Æble, og Kirsebærlusen (*Myzus cerasi*) var særlig slem ved Sødkiisebær.

Barkbiller (*Anisandrus dispar*). Som nævnt i sidste Oversigt er Angrebene usædvanlig almindelige i Aar. Skadedyret er yderligere fundet i Pære ved Tønder og i Blommetræer ved Odense (P. Wad).

Knoporme (*Agrotis* spp.). I Haverne er det ofte gaaet ud over Kaalplanter, Gulerødder og Prydplanter. To Beretninger meddeler, at man under saadanne Forhold har anvendt Cryocid-Klid med godt Resultat.

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). Medens Bladlusene hærger i usædvanlig Grad, lyder de fleste Beretninger paa, at »Rødt Spind« er ret godartet, og at de stærke Angreb oftest forekommer paa Espaliertræer.

PROSPER BOVIEN.

